

vigília - doba ciel'avedomej nespavosti, príležitosť na oddané pozorovanie, alebo dodržiavanie; talianske slovo vigilia sa zovšeobecnilo a znamená „predvečer“; vigilia sa môže konáť v predvečer významného náboženského sviatku; tieto liturgické vigílie sa zvyčajne skladajú zo žalmov, modlitby a kostolných piesní, prípadne kázania alebo čítania zo *svätych otcov* a niekedy tiej meditácie; termín „bdenie, ráno“ znamená, že dodržiavanie začína v predvečer; v tradičnom kresťanstve liturgické slávnosti začínajú v predvečer sviatku, pretože raná cirkev pokračovala v židovskej praxi, že nový deň začína pri západe slnka pred polnocou; s najväčšou pravdepodobnosťou najznámejším bdením je veľkonočná vigília, ktorá sa konala v noci zo soboty a zmŕtvychvstania v nedele

- 1.v antickom *Ríme* nočná hliadka a tiež časový úsek noci (štvrťina), kedy hliadka vykonávala službu; pozri *Rímska riša*; *rímsky kalendár*; *čas*
- 2.*bohoslužba* v predvečer veľkých sviatkov

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Vigilie>
<https://fr.wikipedia.org/wiki/Veill%C3%A9>
<https://en.wikipedia.org/wiki/Vigil>

Vigília (Tacuinum Sanitatis, 14.st.)

vigília veľkonočná - veľkonočná vigília
Víglaš - pozri Slovensko, J. van der Nypoort

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/_staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=24

J. van der Nypoort: Viglaš

Vignali Jacopo - (†1664); taliansky maliar raného baroka; narodil v Pratovecchio nedaleko Arezza a spôsobom sa cvičil pod Matteo Rosselli; pozri *taliani maliari 16.st., talianski maliari 17.st., toskánski maliari, talianski maliari barokoví*

http://it.wikipedia.org/wiki/Jacopo_Vignali

J. Vignali: Povýšenie sv. kríža (17.st.)

J. Vignali: Sv. Ján Evanjelista na Patmose (17.st.)

J. Vignali: Sv. Michael oslobodzuje duše z očistca (17.st.)

Vignola Giacomo Barozzi da - (†1573); Jacopo Barozzi da Vignola alebo len Vignola; bol taliansky architekt, teoretik a pisateľ traktátov; medzi jeho najvýznamnejšie diela patria Villa Farnese v Caprarole a jezuitský kostol Najsvätejšieho mena Ježiš v Ríme; pozri *oblúk vignolovský, stĺpový poriadok*

G. B. da Vignola: kostol Il Gesú v Ríme

G. B. da Vignola: Villa Farnese v Caprarole

Vignolovský motív - oblúk vignolovský

vigília veľkonočná - bohoslužba na Bielu sobotu

Vignaud Jean - (†1826); francúzsky maliar; pozri *Abélard*

Vignon Claude - (†1670); popredný francúzsky barokový maliar a rytec; stúpenec *caravaggizmu*; pozri *francúzski maliari 17.st.*

http://en.wikipedia.org/wiki/Claude_Vignon

<https://www.google.sk/search?q=Vignon+Claude&espv=2&biw=1857&bih=995&tbo=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=NnsMVam6IKT7ywPdoYCYAQ&ved=0CB4QsAQ&dpr=1>

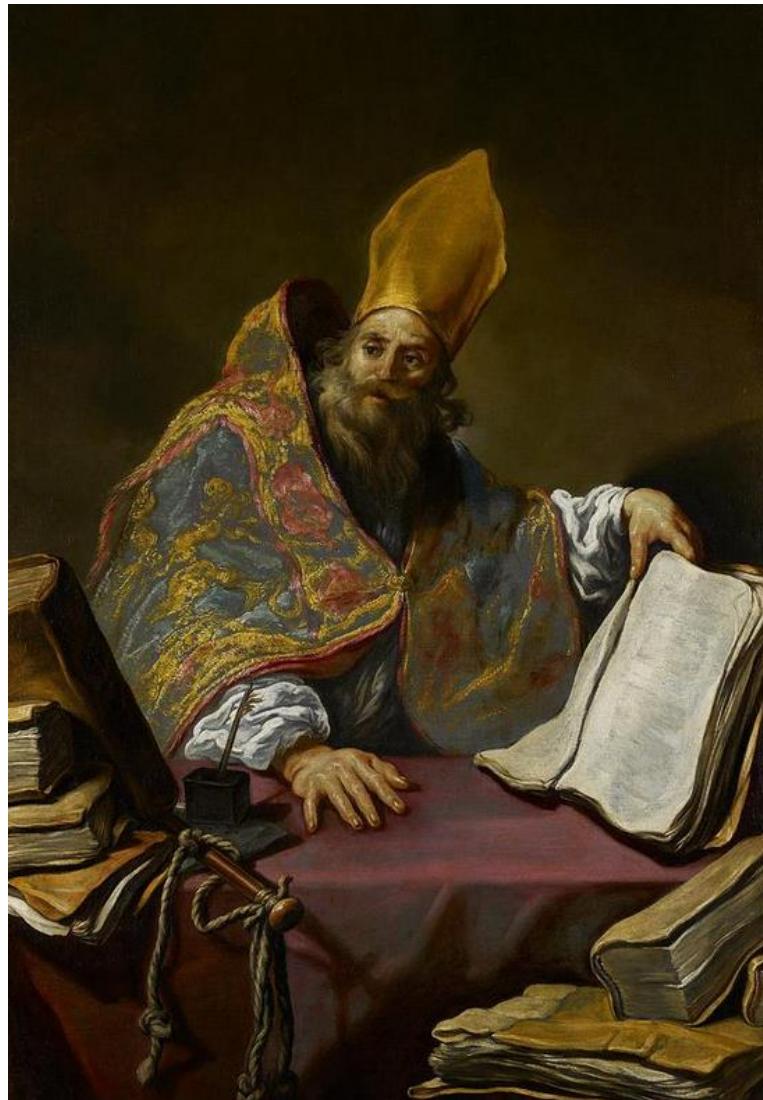
F. Vignon: Krézus (1629)

C. Vignon: Krézus a Šalamún (17.st.)

C. Vignon: Krézus (1629)

C. Vignon: Sv. Ambróz (1623-1625)

C. Vignon: Jozef vykladá sny vo väzení (17.st.)

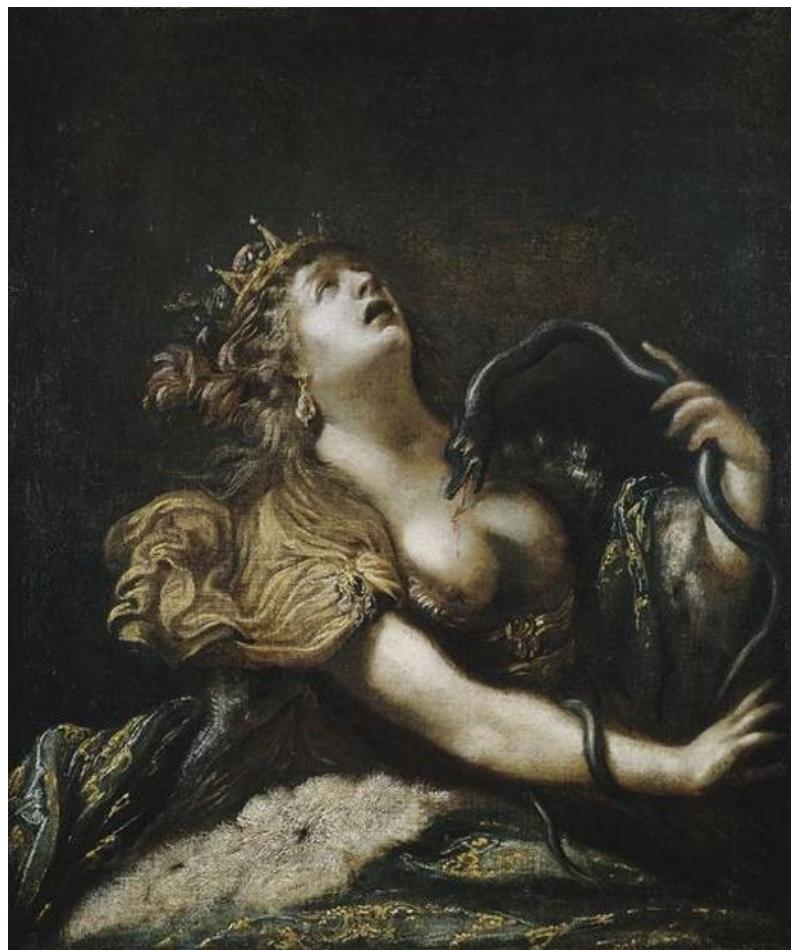
C. Vignon: Sv. Hieronymus vo svojej pracovni (17.st.)

C. Vignon: Dvaja anjeli ukazujú svätú tvár (17.st.)

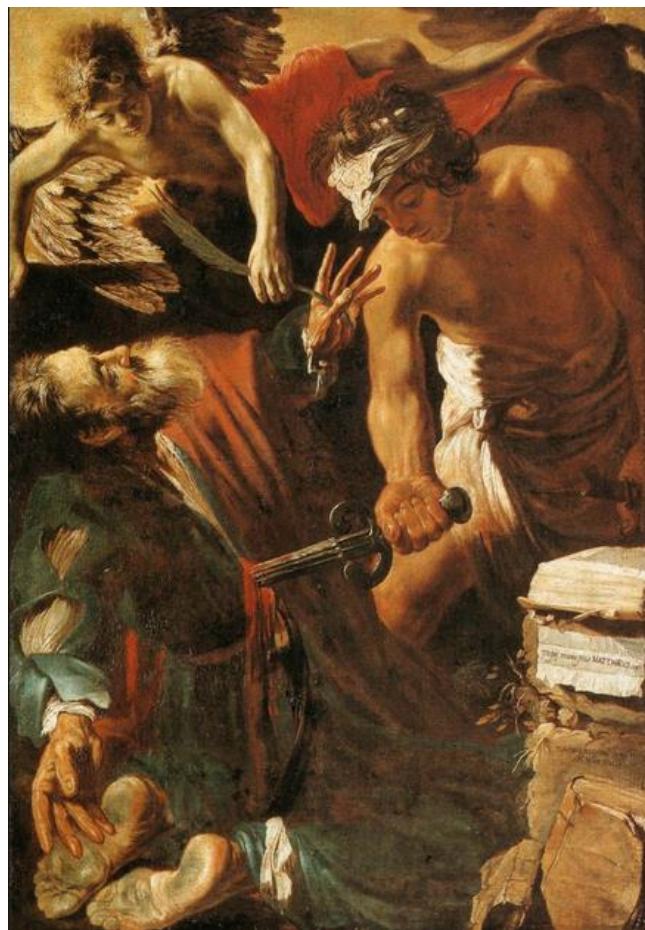
C. Vignon: Ester pred Ahasverom (1624)

C. Vignon: Smrt' Kleopatry (1640-1650)

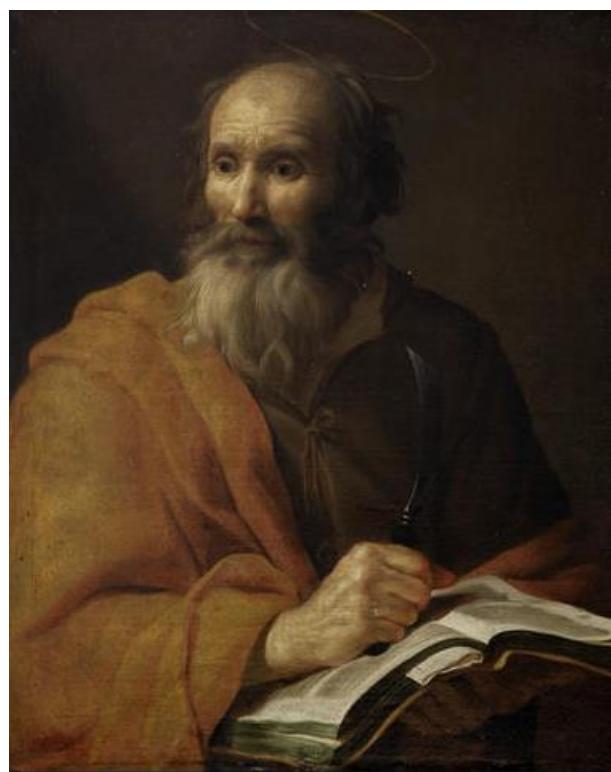
C. Vignon: Sv. Peter kajúcnik (17.st.)

C. Vignon: Martýrium sv. Matúša (1617)

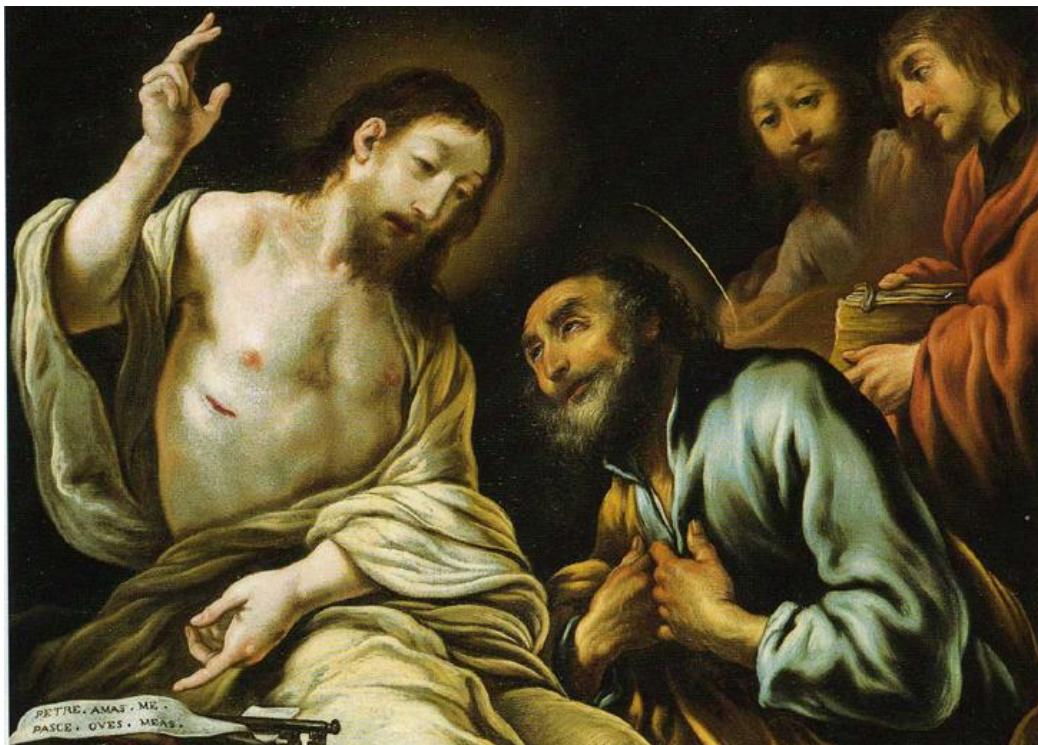
C. Vignon: Portrét Francoisa Langloisa (17.st.)

C. Vignon: Sv. Bartolomej (17.st.)

C. Vignon: Ahasver ukazuje svoj poklad Mordechajovi (17.st.)

C. Vignon: Poverenie sv. Petra (17.st.)

C. Vignon: Kristus v dome farizeja Šimona (17.st.)

C. Vignon: Šalamún a kráľovná zo Sáby (17.st.)

C. Vignon: Dávid ako víťaz nad Goliášom (1635)

C. Vignon: Smrť Senecu (17.st.)

C. Vignon: Tancred a Clorinda (17.st.)

vigneta - vineta

vignolovský motív - vignolovský motív

vigvam/wigwam - tipi; indiánsky stan, v širšom význame chata kupolového tvaru; pozri *indiánske kultúry*

J. Toulouse: Masaker (2015)

vihára - skalný budhistický *kláštor*; štvorcová stĺpová sieň, z ktorej sa vchádza do príahlých *ciet*; okolo centrálneho štvoruholníkového nádvoria alebo zhromažďovacej siene sú umiestené *cely* s kamennými ležadlami; častá výzdoba nástennými maľbami, zriedkavejšie plastikami; viháry často budované ako viacposchodové stupňovité budovy, niektoré v skupinách spojených v celý architektonický komplex (*sangharama*); najstaršie z konca 1.tis.pr.Kr., neskôr rozsiahle skalné viháry aj voľné stavby; pozri *indická architektúra*, *architektúra skalná*; *Adžanta*; *budhistické umenie*, *hinduistické umenie*, *indické umenie*

Vihorlat (vrch) - pozri Slovensko

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Vihorlat_\(vrch\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Vihorlat_(vrch))

J. Fabini: Vihorlat (1984)

vihuela - fidula

Viola da arco (vl'avo) a vihuela de péñola

Paolo de San Leocadio:

víchrica - pozri *viator*

F. Valloton: Víchrica

vikár - 1.zástupca cisára alebo kráľa v úrade

2.zástupca najvyššieho katolíckeho hodnostára, najmä *biskupa*

3.v evanjelickej cirkvi duchovný, ktorý pomáha *farárovi*

4.predstavený správneho obvodu zloženého z určitého počtu farností

pozri *cirkev, Ján Nepomucký; birmovka*

vikariát - úrad vikára

vikier - malá strešná konštrukcia, výstupok v *streche* s oknom a strieškou; tvarovej úprave venovaná pozornosť
najmä v *baroku*; pozri *arkier, bočná strieška, štit bočný, strecha priečna, lucarne; architektúra*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Vik%C3%BD%C5%99>

F. E. Weirotter: Dedina nedaleko Bruselu (lept, 18.st.)

T. Rousseau: Obchod v Normandii (1845-1848)

vikier s obytným priestorom - podkrovny obytný priestor vo výške podlažia zastrešený bočnou strieškou

L.-L. Boilly: Príchod dostavníku na nádvorie Messageries (1803)

Stredoeurópsky grafik z 1. polovice 20.storočia: Michalská brána v Bratislave (lept, 1937)

Vikingovia - pozri *Bran, drakar, knarr, hala vikinských bojownikov, havrania zástava, Labrador, stavkirke, šachy Lewis*

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Vikingov%C3%A9>
<http://www.marobud.cz/helma.html>

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%92%D0%B8%D0%BA%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%BA%D0%88>

https://www.google.sk/search?q=jonas+profeta+biblico&espv=2&biw=1852&bih=995&tbo=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=07pmVY2YHczjUaLxgvgC&ved=0CDAQsAQ&dpr=1#tbo=is&tbs=rimg%3ACe-1IfdppCMmIjgooOQV73jbfcnI9IkSV9U46hHGu5tb2iHC0z2ZUTIUQeSNHEEJTJY5ISOE4aU9PGtQziovmo9oSoSCSig5BXveNt9ERzJ2q-6A_1WNKhlJycj0iTBJX1QR8uhf4wShxBQqEgnjqEca7m1vaBGaPPhO-36X8SoSCYcLTPZIROVREesFtifaW2dwKhIB5I0cQQIMlgRMepo76voFDYqEgnkhI4ThpT08RGF-r9jOtPDBC0SCa1DOKi-aj2hEQUhBEBfVccc&q=jonas%20profeta%20biblico&imgrc=rUM4qL5qPaEXIM%253A%3Bje

AfmPfhOFj0wM%3Bhttp%253A%252F%252Fmedia-3.web.britannica.com%252Feb-media%252F78%252F84478-004-63C5C066.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fwww.britannica.com%252FEBchecked%252Ftopic%252F157748%252FDenmark%252Fimages-videos%252F111031%252Fviking-illuminated-manuscript-showing-viking-ships-arriving-in-britain%3B300%3B450

Rekonštrukcia hlavy mocnej ženy z vikingskej doby menom Estrid
Rekonštruovaná tvár vikingskej 6 dievčiny v meste Birka vo Švédsku

**Vikingovia fiktívni - fiktívni Vikingovia
vikingská história na britských ostrovoch -**

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Viking_Age_in_the_British_Isles

vikingská história na ostrove Man -

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:History_of_the_Isle_of_Man

vikinská prilba - prilby s rohami, ktoré ľudia často spájajú s *Vikingami*, pochádzali z čias vyše 1000 rokov pred érou Vikingov a Vikingovia ich zjavne mali len pri obradoch; vikinskí bojovníci nosili jednoduché kužeľovité prilby vyrobené z kovu alebo z kože, ak sa vôbec rozhodli vziať si ich

<http://wol.jw.org/sk/wol/d/r38/lp-v/102000889#h=5>

vikinské šachy - šachy Lewis

vikinské umenie - súčasť barbarského germánskeho umenia (pozri *barbarské umenie raného stredoveku*); umenie ornamentálneho charakteru rozšírené v 8.-11.st. v Škandinávii a severnej Európe, doznievajúce v *stredoveku* v podobe drevenej architektúry (*portály* kostolov z 11.-13.st.), v *drevorezbe* a ľudovom škandinávskom umení; charakteristické črty: plochý ornament (drevo, kov, kôš) s *pletencovým* a *kľukatkovým* motívom (*kríže*, *špirály*, *triskeles*) so štylizovanými *zoomorfnými* motívmi (*hadí*, *leví*, vtáky); významné *umelecké remeslá* (zlaté šperky, *spony*, zbrane, rohy), v drevorezbe a drevenej architektúre (zvieracie hlavy, vyrezávané *portály*); vikinské umenie sa rozvíjalo v predošej *vendelskej kultúre* zverného a ornamentálneho charakteru v niekoľkých fázach v smere k výraznejšej abstrakcii; pod vplyvom *karolínskeho*, anglického (*inzulárneho*) a *byzantského* umenia sa v poslednej fáze objavujú figurálne výjavy (ság); vikinské umenie zaniká christianizáciou škandinávskych štátov

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Viking_Age_art

vikingské mytologické ženy - pozri *Sigrn*

vikingský kostol - *kostol vikingský*

Viklef Jan - (†1384); lat. Johannes Wicleff; angl. John Wyclif alebo Wikleff; anglický teológ a filozof, ktorý vystupoval proti svetskej vláde cirkvi; požadoval jej *apoštolskú chudobu*, odmietał nevyhnutnosť *pápežstva* a radu cirkevných obradov a *sviatostí* a neskôršie odmietał cirkevnú hierarchiu všeobecne; hlásal Boží zákon ako teologickú, ale aj svetskú normu záväznú pre štát, právo, politiku a morálku; jeho učenie bolo rozšírené najmä lollardmi (pôvodne prívrženci panteistických *herézií*, anglické chudobné kniazstvo) ovplyvnilo sedliacke povstanie v Anglicku v 1381 a bezprostredne podnietilo *husitské hnutie a reformáciu*; pozri *pútnictvo (Baleka)*

https://sk.wikipedia.org/wiki/J%C3%A1n_Viklef

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Johannes Wicleff (Norimberská kronika, 1493)

Pálenie Viklefových kostí (drevoryt z knihy Johna Foxa, 1563)

Viktória - Victoria

viktoriál - victorial

viktoriánska neogotika - second pointed, Gothic Revival

viktoriánske maliarstvo - pozri M. Stokes, T. H. Shepherd

<http://19thcenturybritpaint.blogspot.sk/2013/10/haynes-king.html>

viktoriánsky sloh - epocha anglickej architektúry nazvaná podľa kráľovnej Viktorie (1837-1903), vymedzená obdobím 1840-1910; v tomto období nastal návrat ku gotickej architektúre - neogotické obdobie -, čo viedlo k súboju štýlov medzi gotickými a klasickými ideálmi; pozri regency Style, second pointed, neogotika

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Viktori%C3%A1nsk%C3%A9%20obdob%C3%A9>

Múzeum prírodnej histórie v Londýne

viktoriánske umenie - v pol. 19.st. sa konala prvá *Svetová výstava v Londýne*, Veľká výstava (1851), ktorá predviedla najväčšie inovácie tohto storočia; jej stredom bol Crystal Palace (Krištáľový palác), konštrukcia zo skla a železa; vznik fotografie, prezentovaný na Veľkej výstave, viedol k významným zmenám vo viktoriánskom umení - kráľovná Viktoriá bola prvým britským panovníkom, ktorý sa nechal odfotografovať; pozri *viktoriánske maliarstvo*

Iniciála P. Boj s býkom (rytina, viktoriánska iniciála, 1878)

vila - 1. rímska *villa*

2. renesančné nákladné sídlo

3. od 19.st. obytný dom v záhrade; pozri *herma/hermovka*

víla, víly - v slovanskej mytológii nadprirodzená panenská bytosť lesov, potokov; slovanská obdoba gréckych nýmf; pozri *apsara, bajadéra, čarodejnica hmlý, Meluzína, Morgana, nymfa, rusalka*,

Biederman v súvislosti s heslom *motýľ*: motýľ je pre svoju prelietavosť a nestálosť priradený k vílam, géniom a amoretom

<https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Fairies>

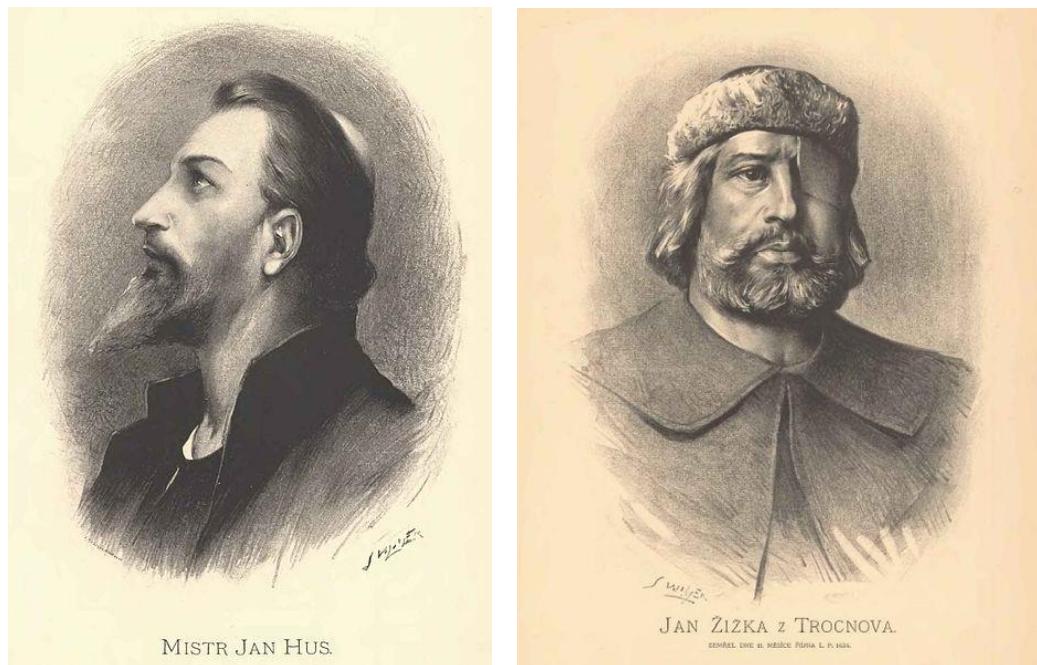
víla smrti - v írskom folklóre čarodejnica, duch *Banshee* zvestujúca smrť človeka

víla zelená - *zelená víla*

Vilém z Tyru - *Guillaume de Tyr*

Vilímek Jan - (†1938); český ilustrátor a maliar; vytvoril mnoho portrétov slávnych osobností z Čiech a ďalších slovanských národov; pozri *českí ilustrátori, českí maliari*

http://en.wikipedia.org/wiki/Jan_Vil%C3%A1mek

J. Vilímek: Mistr Jan Hus

J. Vilímek: Jan Žižka

vilkum - v nem. Willkomm; *pohár* na privítanie; čaša valcového tvaru s nízkou nohou a vrchnákom; zo skla, kovu, dreva, často zdobená emailovou farbou alebo rytím; užívaná v 16.st. na slávnostné prípitky najmä pri uvítacích ceremoniánoch

[https://de.wikipedia.org/wiki/Willkomm_\(Pokal\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Willkomm_(Pokal))

villa - rímska villa

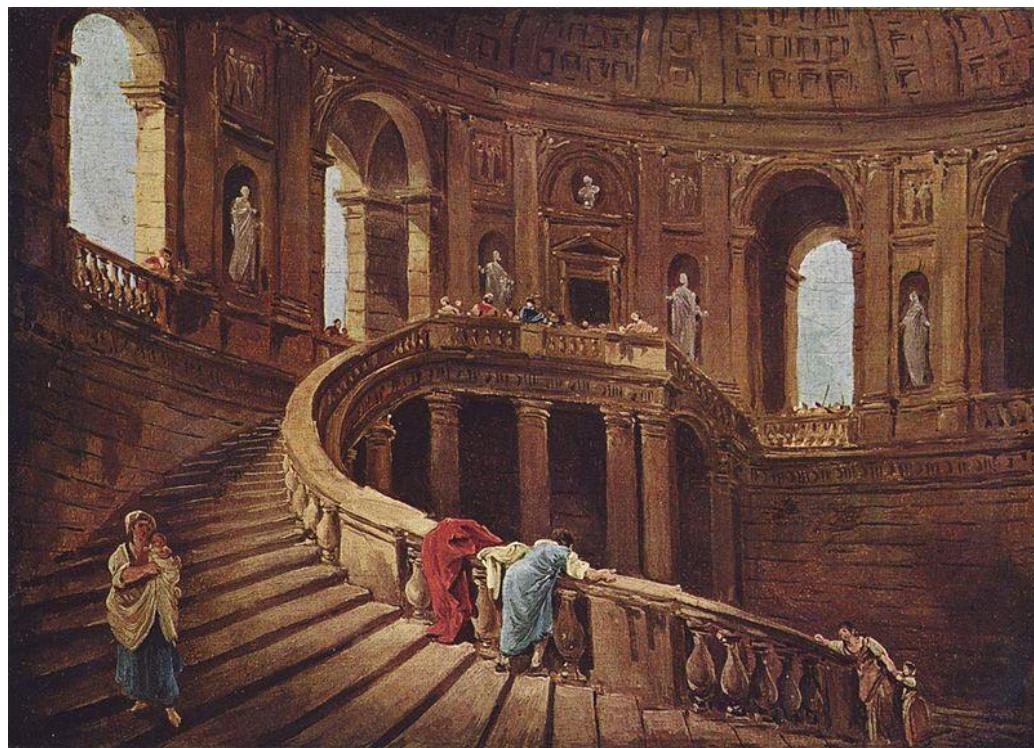
Villa Farnese - postavená pre rod *Farnese* architektom vrcholnej renesancie *B. Peruzzim*

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caspar_van_Wittel,_Villa_Farnese_at_Caprarola_\(1720-%E2%80%931725,_WGA25832\).jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Caspar_van_Wittel,_Villa_Farnese_at_Caprarola_(1720-%E2%80%931725,_WGA25832).jpg)

http://fr.wikipedia.org/wiki/Villa_Farn%C3%A8se

B. Peruzzi: Villa Farnese v Caprarola (1720-1725)

H. Robert: Interiér Villy Farnese (1733)

Villa Giulia maliar - *Maliar Villa Giulia*

villa rustica - rímske letovisko so záhradami na vidieku; pozri architektúra rímska, nymfea; pohan (Dan Brown)

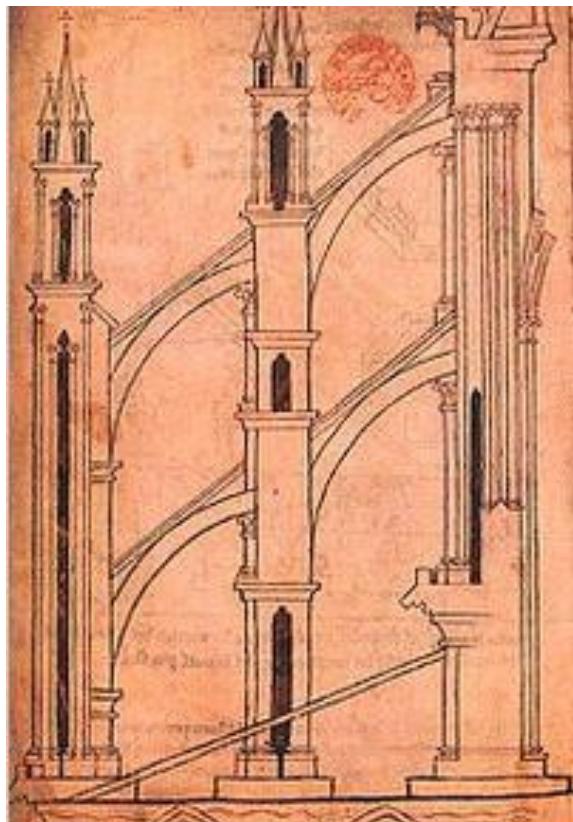
villa suburbana - rímske letné predmestské sídlo; pozri architektúra rímska

villa urbana - typ rímskej reprezentačnej stavby z čias cisárstva, mestská súkromná rezidencia; pozri architektúra rímska

villanovská kultúra - podľa mesta Villanova pri Bologni, kultúra 9.-8.st.pr.Kr. v strednom a severnom Taliansku, ktorá sa podielala na rozvoji etruského umenia; na slovenskom území jej vplyv v gávskej kultúre; pozri Latium, terramary

Villard de Honnecourt/vilár onekúr - francúzsky architekt z 13.st.; vďaka jeho vzorníku, dokladajúcemu činnosť francúzskych katedrálnych hutí (pozri huta stavebná), máme prehľad o architektonických článkoch, geometrickej konštrukcii, stavebných strojoch, schémach zvieracích aj ľudských postáv a kompozičných konštrukciách, ktoré zaznamenal podľa významných európskych stavieb; pozri historická technológia; ikonológia 1; proporcie (Baleka)

https://en.wikipedia.org/wiki/Villard_de_Honnecourt

Villard de Honnecourt: Nákres oporných oblúkov katedrály Notre-Dame de Reims (13.st.)

Villon Jacques - (†1963); francúzsky maliar a grafik, jeden zo štyroch súrodencov Duchampovcov; pozri *kubizmus*

Vimalakirti - v preklade – „Nepoškvrnená povest“; ústredná, ideálna postava mahájánskeho budhizmu, ktorá vystupuje *Vimalakirti sútre*; súčasník Gautama Budhu (6.-5. st.pr.Kr.); do 1.st.pr.Kr. oňom nie je žiadna zmienka; až potom sa objavuje v textoch po budhistickom filozofovi Nagarjunovi (†250pr.Kr.), ktorý oživil *budhizmus* v Indii; Vimalakirti patril k najvýznamnejším budhistickým filozofom po historickom *Budhovi*; pozri *Wang Wei*

<http://en.wikipedia.org/wiki/Vimalakirti>

Filozof Vimalakirti (detail nástennej maľby, Dunhuang v čínskej provincii Gansu, dynastia Tchang, 8.st.)

Maňdžuský bódhisattvovia debatujú s filozofom Vimalakirti (scéna zo sútry Vimalakirti, v Dunhuang v čínskej provincii Gansu, jaskyňa Mogao, dynastie Tang)

Vimalakirti sútra/Vimalakirti Nirdeša Sutra - sanskrit. विमलकीर्ति निर्देश सूत्र ; sútra mahájánskeho budhizmu, ktorá okrem iného učí o význame *nonduality*; obsahuje traktát o učení venovanom Arah (v džinistickej terminológii termín ako dosiahnut' *nirvánu*) a *bódhisattvovi*, ktorého autorom je filozof *Vimalakirti*; sútra ovplyvnila východný ázijský budhizmus svojím „držím humorom“ a flexibilitou; pre mahájánsky budhizmus boli charakteristické otvorenosť a mimozmluvné záväzkové vzťahy duchovenstva, ako aj zavedenie rovnakej úlohy budhistických žien, ktoré sú považované za schopné rovnakého duchovného potenciálu ako vysvätení mužskí rehoľníci; prvý preklad Vimalakirti sútry do čínštiny bol urobený v r. 188, ale bol stratený; urobil ho Kusano mnich Lokakṣema, ktorý prišiel do Číny z kráľovstva Gandhara; sútra bola preložená šesťkrát, s najpopulárnejšia verzia je vydanie Kumarajiva z r. 406; pozri *Wang Wei*

http://en.wikipedia.org/wiki/Vimalakirti_Sutra

vimána - pyramídovitá strecha budhistického chrámu, javajsky *candi*; pozri *indických chrám*, *indická architektúra*

vimpel - malá trojuholníková zástava

vimperk - 1.okrasný štít trojuholníkový nad gotickými *oknami* a *portálmi*, často na bokoch s *fialami*, vyplnený *kružbou* *slepou* alebo prelamovanou *kružbou* (pozri *rozeta*), zdobený *krabmi*, *kytkou*; zdôrazňuje vertikalitu; častý motív aj rezbárskych a zlatníckych prác
2.zubovitý nadstavec na *parapetnom* múre *cimburia*